

"HET RODE SPRIETOOG VAN EEN DECORATIE" OF DE KUNST VAN HET VERTALEN

De "kunst" van het vertalen heeft men "kunnen", of in dit specifieke geval ook met "kennen" te maken. De vertaler moet namelijk de twee talen, waarin/waaruit vertaald wordt, even goed kennen. En aangezien dat (bijna) nooit het geval is, wordt een vertaling - hoe dan ook - altijd een "afgeleid", en dus een minder goed product. *Traduttore traditore*, de vertaler is een verrader.

Het ene verraad is natuurlijk erger dan een ander. Een leuk voorbeeld van verraad uit onkunde (d.i. uit onbegrip) vonden we in de catalogus van een Jules De Bruyckertentoonstelling, die in 1996 een drietal universiteitssteden in de USA bezocht, nl. Lawrence/Kansas (Spencer Museum), Madison/Wisconsin (Elvehjem Museum) en Athens/Georgia (Georgia Museum of Art (1)).

In de catalogusinleiding "An Eye on Flanders" door Stephen H. Goddard, die overigens van veel kennis en inzicht in De Bruyckers oeuvre getuigt, wordt een passage geciteerd uit het bekende De Bruycker-artikel dat Karel Van de Woestijne in april 1912 in "Elsevier's Geïllustreerd Maandschrift" publiceerde. Het gaat over de kunstenaarskolonie in het Gentse Patershol (het Caermersklooster aan de Lange Steenstraat / Vrouwebroersstraat) en daarin staat de volgende zin: "*Het rode sprietoog van een decoratie lonkte daarin door geen enkel knoopsgat*". Wie het Nederlands voldoende kent en met Vande Woestijnes typisch idioom enigszins vertrouwd is, zal deze zin verstaan als een mededeling dat onder de Patershol-artisten niet veel gedecoreerden-in-een-ridderorde te vinden zijn die een rode "rozet" dragen in het knoopsgat op de revers.

Dat Van de Woestijne de ronde knoop van een rozet met een "sprietoog" vergelijkt, versterkt natuurlijk de ironie van de mededeling. Maar voor de Amerikaanse vertaler bleek dat "rode sprietoog in het knoopsgat" een onverteerbare kluit! Hij maakte er dan maar dit van: "There was no single hole through which you could see the slightest decoration". Of letterlijk terugvertaald in het Nederlands: "Daar was geen enkele opening waardoor je ook maar de geringste versiering kon zien". *Traduttore traditore!* Dit slippertje neemt evenwel niet weg dat Stephen H. Goddard toch een mooie pluim verdient voor zijn gedreven inzet om in Amerika het oeuvre van Jules De Bruycker (die toch de grootste Belgische etser van de 20e eeuw was) bekend te maken en er een passende waardering voor te vragen. Dit eresaluut kennen we hem dan ook graag toe, welgemeend en zonder enige ironische bijbedoeling.

1. An Eye on Flanders: The Graphic Art of Jules De Bruycker (Catalogue by Stephen H. Goddard. Curator of Prints and Drawings, Spencer Museum of Arts. The University of Lawrence/Kansas, 1996), blz. 11.

Paul HUYS